

Byla C-40/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. sausio 27 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Consiglio di Stato (Italija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. gruodžio 12 d.

Apeliantai:

AQ

BO

CP

Kitos apeliacinio proceso šalys:

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca - MIUR

Università degli studi di Perugia

Pagrindinės bylos dalykas

Apeliaciniai skundai, pateikti *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), dėl *Tribunale Amministrativo Regionale per l'Umbria* (Umbrijos regiono administracinis teismas, Italija, toliau – Umbrijos TAR) sprendimo, kuriuo pastarasis teismas atmetė apelianų pateiktus skundus dėl raštų, kuriais *Università di Perugia* (Perudžos universitetas) atmetė jų prašymus pradėti įdarbinimo pagal neterminuotas sutartis procedūras minėtame universitete, ir dėl *Ministro per la semplificazione e la pubblica amministrazione* (Supaprastinimo ir viešojo administravimo ministras) priimto atitinkamo *circolare n. 3/2017* (Įsakymas Nr. 3/2017, taip pat siekiant, kad būtų patvirtinta apelianų teisė įsidarbinti tyrėjais pagal neterminuotas sutartis ir teisė, kad jiems būtų taikoma 2010 m. *legge n. 240*

(Įstatymas Nr. 240) 24 straipsnio 5 dalyje nurodyta vertinimo procedūra dėl skyrimo į docento pareigas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81 (2015 m. birželio 15 d. Įstatyminis dekretas Nr. 81) 29 straipsnio 2 dalies d punkto ir 4 dalies, *decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165* (2001 m. kovo 30 d. Įstatyminis dekretas Nr. 165) 36 straipsnio 2 ir 5 dalių, *legge del 30 dicembre 2010, n. 240* (2010 m. gruodžio 30 d. Įstatymas Nr. 240) 22 straipsnio 9 dalies ir 24 straipsnio 1 ir 3 dalių ir *decreto legislativo del 25 maggio 2017, n. 75* (2017 m. gegužės 25 d. Įstatyminis dekretas Nr. 75) 20 straipsnio 1 dalies atitiktis Direktyvoje 1999/70/EB nurodyto Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis 5 ir 4 punktais, atsižvelgiant į lygiavertiškumo, veiksmingumo ir veiksmingo poveikio principus.

Prejudiciniai klausimai

1) – Ar pagal Direktyvoje 1999/70/EB (Tarybos direktyva dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis; toliau – direktyva) nurodyto Bendrojo susitarimo 5 punktą „*Piktnaudžiavimo prevencijos priemonės*“, skaitomą kartu su 6 ir 7 konstatuojamosiomis dalimis ir su šio susitarimo 4 punktu („*Nediskriminavimo principas*“), taip pat atsižvelgiant į [Europos Sąjungos] teisės lygiavertiškumo, veiksmingumo ir veiksmingo poveikio principus, yra draudžiamos nacionalinės teisės normos, būtent – *I. 240/2010* (Įstatymas Nr. 240/2010) 24 straipsnio 3 dalies a punktas ir 22 straipsnio 9 dalis, kuriomis universitetams leidžiama be kiekybinių apribojimų sudaryti trejų metų (su galimybe pratęsti dar dvejiems metams) terminuotas sutartis su tyrėjais, nereikalaujant, kad sutarties sudarymas ir pratęsimas būtų grindžiamas objektyvia priežastimi, siejama su laikiniais arba išimtiniais universiteto poreikiais, ir kuriomis numatoma, kad vienintelis apribojimas nustatant pakartotinius terminuotas darbo santykius su tuo pačiu asmeniu yra trukmė, kuri negali viršyti 12 metų, net jei nedirbta nepertraukiamai?

2) – Ar pagal minėtą Bendrojo susitarimo 5 punktą, skaitomą kartu su direktyvos 6 ir 7 konstatuojamosiomis dalimis ir su minėtu šio susitarimo 4 punktu, taip pat atsižvelgiant į [Europos Sąjungos] teisės veiksmingumą, yra draudžiamos nacionalinės teisės normos (būtent – *I. 240/2010* 24 straipsnis ir 29 straipsnio 1 dalis) tais atvejais, kai universitetams suteikiama galimybė įdarbinti tyrėjus tik pagal terminuotas sutartis, nereikalaujant priimti atitinkamo sprendimo dėl laikinų arba išimtinių poreikių egzistavimo ir nenustatant jokių apribojimų, paeiliui sudarant galimai neapibrėžto skaičiaus terminuotas sutartis esant įprastiems šių universitetų mokymo ir mokslinių tyrimų poreikiams?

3) – Ar pagal to paties Bendrojo susitarimo 4 punktą yra draudžiama nacionalinės teisės norma, t. y. *D.lgs. 75/2017* (Įstatyminis dekretas Nr. 75/2017) (kaip jis aiškinamas minėtame *circolare ministeriale n. 3/2017* (Ministro įsakymas Nr. 3/2017)) 20 straipsnio 1 dalis, kuria, nors pripažįstama galimybė stabilizuoti viešųjų mokslinių tyrimų įstaigose pagal terminuotas sutartis dirbančių tyrėjų padėtį (tačiau tik jei iki 2017 m. gruodžio 31 d. jie išdirbo bent trejus metus), pagal terminuotas sutartis dirbantiems universiteto tyrėjams šia galimybe pasinaudoti neleidžiama tik dėl to, kad *D.lgs. 75/2017* 22 straipsnio 16 dalimi darbo santykiams, nors jie pagal įstatymą grindžiami darbo sutartimi, taikomos „viešosios teisės normos“, nepaisant to, kad pagal *I. 240/2010* 22 straipsnio 9 dalį ta pati maksimalios trukmės taisyklė taikoma tiek mokslinių tyrimų įstaigų, tiek universitetų tyrėjams, kurie pagal paskesniame 24 straipsnyje nurodytas sutartis arba pagal tame pačiame 22 straipsnyje nurodytas mokslinių tyrimų užduotis gali nustatyti terminuotas darbo santykius su universitetais ir su mokslinių tyrimų įstaigomis?

4) – Ar atsižvelgiant į minėtą Bendrąjį susitarimą pagal lygiavertiškumo ir veiksmingumo bei ES teisės veiksmingo poveikio principus ir pagal jo 4 punkte įtvirtintą nediskriminavimo principą yra draudžiamos nacionalinės teisės normos (*I. 240/2010* 24 straipsnio 3 dalies a punktas ir *D.lgs. 81/2015* (Įstatyminis dekretas Nr. 81/2015) 29 straipsnio 2 dalies d punktas ir 4 dalis), kuriomis, nors ir numatytos visiems viešojo ir privačiojo sektoriaus darbuotojams taikomos taisyklės, paskutinį kartą įtrauktos į tą patį *decreto n. 81*, kuriuo (nuo 2018 m.) nustatytas 24 mėnesių (įskaitant bet kokią pratęsimą ir atnaujinimą) terminuotų darbo santykių maksimalios trukmės apribojimas ir reikalaujama, kad tokio tipo darbo santykiai viešojo administravimo institucijose būtų nustatomi atsižvelgiant į „laikinus ir išimtinus poreikius“, universitetams leidžiama įdarbinti tyrėjus pagal trejų metų terminuotas sutartis, kurios gali būti pratęsimos dar dvejiems metams, jei per tuos trejus metus vykdyta mokslinių tyrimų ir mokymo veikla įvertinta teigiamai, nereikalaujant, nei kad pirmosios sutarties sudarymas, nei kad jos pratęsimas būtų grindžiamas tokiais universiteto laikiniais ar išimtiniais poreikiais, taip pat pasibaigus penkeriems metams numatant galimybę su tuo pačiu arba su kitais asmenimis sudaryti dar vieną tokio paties tipo terminuotą sutartį siekiant patenkinti tuos pačius mokymo ir mokslinių tyrimų poreikius, kaip ir ankstesne sutartimi?

5) – Ar pagal minėto Bendrojo susitarimo 5 punktą, taip pat atsižvelgiant į veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus ir pirmiau minėtą 4 punktą, yra draudžiamos nacionalinės teisės normos (*D.lgs. 81/2015* 29 straipsnio 2 dalies d punktas ir 4 dalis ir *D.lgs. 165/2001* (Įstatyminis dekretas Nr. 165/2001) 36 straipsnio 2 ir 5 dalys), kuriomis neleidžiama universitetų tyrėjams, įdarbintiems pagal trejų metų terminuotas sutartis, kurios gali būti pratęsimos dar dvejiems metams (kaip numatyta minėtame *I. 240/2010* 24 straipsnio 3 dalies a punkte), vėliau įsidarbinti pagal neterminuotas sutartis, Italijos vidaus teisės sistemoje nenumatant kitų tinkamų priemonių užkirsti kelią piktnaudžiavimui universitetuose paeiliui nustatant terminuotas darbo santykius ir už tai nubausti?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 155 straipsnis.

1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyva 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (toliau – Direktyva 1999/70/EB); visų pirma, joje esančio Bendrojo susitarimo 5 punktas ir 4 punktas bei tos pačios direktyvos 6 ir 7 konstatuojamosios dalys.

2005 m. kovo 11 d. Komisijos rekomendacija dėl Europos mokslininkų chartijos ir dėl Mokslininkų priėmimo į darbą elgesio kodekso (2005/251/EB).

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Legge del 30 dicembre 2010, n. 240 (2010 m. gruodžio 30 d. Įstatymas Nr. 240) „Universitetų, mokslinių darbuotojų ir įdarbinimo organizavimo taisyklės ir įgaliojimų Vyriausybei perdavimas siekiant pagerinti universitetų sistemos kokybę ir veiksmingumą“ (toliau – *legge 240/2010*). Visų pirma, 24 straipsnis „Pagal terminuotas sutartis dirbantys tyrėjai“, kurio dviejose pirmosiose dalyse numatyta, kad mokslinių tyrimų ir mokymo pagal programą veiklos vykdymui universitetai gali sudaryti terminuotas darbo sutartis su kandidatais, atrinktais organizuojant viešas atrankos procedūras, reglamentuojamas tų universitetų reglamentais; procedūros turi būti skelbiamos *Gazzetta Ufficiale* (Italijos Respublikos oficialusis leidinys) ir universiteto, ministerijos ir Europos Sąjungos svetainėse, o tam, kad būtų galima jose dalyvauti, reikalaujama būti įgijus mokslo daktaro arba jam lygiavertį laipsnį. Be to, prieš vykdant atranką, turi būti atliekamas pirminis kandidatų turimų laipsnių, gyvenimo aprašymų ir mokslinės veiklos rezultatų vertinimas. Pagal to paties straipsnio 3 dalį minėtos sutartys gali būti šios formos: „a) trejų metų sutartys, kurios gali būti pratęstos tik vieną kartą dvejiems metams, jei mokymo ir mokslinių tyrimų veikla įvertinta teigiamai“ (A tipo tyrėjo sutartis), arba „b) trejų metų sutartys, sudaromos su kandidatais, kurie jau buvo sudarę a dalyje nurodytas sutartis“ arba su kandidatais, „kurie įvykdė nacionalinės mokslinės habilitacijos reikalavimus pirmojo arba antrojo lygio profesoriaus pareigoms eiti“, taip pat su kitų tipų kandidatais (B tipo tyrėjo sutartis). Tais atvejais, kai su mokslinės habilitacijos reikalavimus įvykdžiusiais asmenimis sudaroma B tipo tyrėjo sutartis, trečiaisiais tokios sutarties galiojimo metais universitetas įvertina, ar jie gali dalyvauti konkurse docento pareigoms užimti, ir jeigu vertinimo rezultatas būna teigiamas, pasibaigus sutarties terminui, jie skiriami docentais.

Decreto legislativo del 25 maggio 2017, n. 75 (2017 m. gegužės 25 d. Įstatyminis dekretas Nr. 75) „Daliniai *decreto legislativo 30 marzo 2001, n. 165* (2001 m. kovo 30 d. Įstatyminis dekretas Nr. 165) pakeitimai ir papildymai <...>“ (toliau – *decreto legislativo n. 75/2017*). Visų pirma, 20 straipsnis „Pagal terminuotas sutartis dirbančių darbuotojų įdarbinimas viešojo administravimo institucijose

sudarant neterminuotas sutartis“, kurio 1 dalyje numatyta, kad institucijos, siekdamos išspręsti laikinų darbuotojų įdarbinimo nuolatiniams darbuotojais klausimą ir sudaryti kuo mažiau terminuotų sutarčių, gali trejų metų laikotarpiu 2018-2020 m. įdarbinti pagal neterminuotas sutartis darbuotojus, kurie: „a) po 2015 m. *legge n. 124* (Įstatymas Nr. 124) įsigaliojimo dienos institucijoje, kuri įdarbina, dirba pagal terminuotas sutartis <...>; b) vykdant konkurso procedūras buvo įdarbinti pagal terminuotas sutartis tai pačiai veiklai vykdyti <...>; c) 2017 m. gruodžio 31 d. institucijoje, <...> kuri įdarbina, per pastaruosius aštuonerius metus išdirbo bent trejus metus, net jei nedirbo nepertraukiamai“. Vadovaujantis šio straipsnio 8 dalimi, institucijos gali pratęsti lankstaus darbo santykius su subjektais, kurie dalyvauja pirmiau minėtuose 1 ir 2 dalyse aprašytuose procedūrose, iki kol jie bus užbaigti. Galiausiai, 20 straipsnio 9 dalyje numatyta, kad pastaroji nuostata „netaikoma mokymo, švietimo ir administracinių, techninių ir pagalbinių (ATA) darbuotojų įdarbinimui valstybinėse mokymo ir švietimo įstaigose“, tačiau viešųjų mokslinių tyrimų įstaigų darbuotojai patenka į šio straipsnio 2 dalies taikymo sritį.

Decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165 (2001 m. kovo 30 d. Įstatyminis dekretas Nr. 165) (toliau – *decreto legislativo n. 165/2001*), kuris yra bendrasis teisės aktas dėl darbo viešojo administravimo institucijose. Visų pirma, 3 straipsnis „Darbuotojai, kuriems taikomos viešosios teisės normos“, kurio 2 dalyje nustatyta, kad „[k]ol bus priimtos specialios šios srities taisyklės, pagal neterminuotas arba terminuotas sutartis dirbančių universitetų dėstytojų ir tyrėjų darbo santykiams toliau taikomos atitinkamos galiojančios nuostatos <...>“. Nuo 2017 m. birželio 22 d. galiojančios to paties įstatyminio dekreto redakcijos 36 straipsnio dviejose pirmosiose dalyse nustatyta, kad viešojo administravimo institucijų darbuotojai paprastai įdarbinami tik pagal neterminuotas darbo sutartis, bet iškilus laikino ar išimtinio įdarbinimo poreikiui, jos gali taikyti ir kitas teisės aktuose numatytas lanksčias darbo sutarties formas. Pagal to paties straipsnio 5 dalį „[b]et kuriuo atveju viešojo administravimo institucijų padarytas imperatyvių nuostatų darbuotojų įdarbinimo ar darbo srityje pažeidimas nelemia neterminuotų darbo santykių nustatymo su minėtomis viešojo administravimo institucijomis, nedarant poveikio joms galinčiai kilti atsakomybei bei sankcijoms. Suinteresuotasis darbuotojas turi teisę į žalą, atsiradusią dėl pažeidžiant imperatyvias nuostatas atlikto darbo, atlyginimą. <...>“. Paskesnėje 5 quater dalyje numatyta, kad darbo sutartys, sudarytos pažeidžiant 36 straipsnį, yra niekinės. Galiausiai, paskesnėje 5 quinquies dalyje numatyta, kad aptariamas straipsnis, „nepažeidžiant 5 dalies nuostatų, netaikomas mokymo, švietimo ir administracinių, techninių ir pagalbinių (ATA) darbuotojų įdarbinimui pagal terminuotas sutartis valstybinėse mokymo ir švietimo įstaigose <...>“.

Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81 (2015 m. birželio 15 d. Įstatyminis dekretas Nr. 81) „Darbo sutarčių reglamentavimo taisyklės ir teisės aktų, susijusių su užduotimis, peržiūra <...>“ (toliau – *decreto legislativo n. 81/2015*), kuriuo vidaus teisėje įgyvendinama Direktyva 1999/70/EB. Visų pirma, iki dalinių pakeitimų, padarytų *decreto legge n. 87/2018* (Dekretas įstatymas Nr. 87/2018), bylai taikytinos redakcijos 19 straipsniu („Termino ir maksimalios trukmės

nustatymas“) buvo numatyta, kad to paties darbdavio ir to paties darbuotojo terminuotų darbo santykių maksimalios trukmės terminas paeiliui sudarant sutartis yra 36 mėnesiai. Nuo 2018 m. rugpjūčio 12 d. įsigaliojusio šio įstatyminio dekreto 29 straipsnio 2 dalies d punkte numatyta, kad „[š]is skyrius netaikomas: <...> d) terminuotoms sutartims, sudarytoms pagal *legge 30 dicembre 2010, n. 240*“. Galiausiai, vadovaujantis pastarojo straipsnio 4 dalimi, „[I]aikomasi 2001 m. *decreto legislativo n. 165* (Įstatyminis dekretas Nr. 165) 36 straipsnio nuostatų“.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Apeliantai AQ, BO ir CP jau keletą metų *Università di Perugia* dirba tyrėjais pagal terminuotas sutartis.
- 2 Jie šio universiteto paprašė taikyti įdarbinimo procedūras, pagal kurias, vadovaujantis *decreto legislativo n. 75/2017* 20 straipsnio 1 dalimi, jie būtų įdarbinti neterminuotai.
- 3 2018 m. balandžio 11 d. ir 2018 m. balandžio 19 d. raštais *Università di Perugia* atmetė apeliančių prašymus grįsdamas tuo, kad aukščiau minėtame 20 straipsnyje nurodyta procedūra, net ir remiantis *circolare ministeriale n. 3/2017*, jokiu būdu nepakeitė ankstesnio teisės akto dėl universitetų dėstytojų ir tyrėjų darbo santykių.
- 4 Todėl apeliantai aukščiau minėtus raštus ir įsakymą apskundė Umbrijos TAR.
- 5 TAR atmetė skundus 2019 m. kovo 20 d. sprendimu. Visų pirma, šis teismas nurodė, kad *decreto legislativo n. 75/2017* 20 straipsnio 1 dalyje nurodyta procedūra yra principo, kad įdarbinama viešojo konkurso būdu, t. y. bendrojo principo valstybės tarnyboje, išimtis ir kad 20 straipsnis, net jeigu aiškiai neišskiriama pagal terminuotas sutartis dirbančių universiteto tyrėjų kategorija, jiems būtų netaikomas.
- 6 Todėl apeliantai pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui.
- 7 *Presidenza del Consiglio dei ministri* (Ministrų taryba), *Ministero dell’Istruzione, dell’Università e della Ricerca* (Švietimo, universitetų reikalų ir mokslinių tyrimų ministerija) ir *Università di Perugia* prašo šį apeliacinį skundą atmesti.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 8 Apeliantai mano, kad *decreto legislativo n. 75/2017* 20 straipsnio 9 ir 10 dalimis nedraudžiama pagal terminuotas sutartis dirbantiems universiteto tyrėjams taikyti šiuo straipsniu nustatytą laikinų darbuotojų stabilizavimo procedūrą. Tai įrodytų *decreto legislativo n. 81/2015* 29 straipsnio 2 dalies d punktas, kuriame nustatytos bendrosios terminuotų darbo santykių taisyklės, tiesiogiai nedraudžiant jų taikyti minėtiems universiteto tyrėjams. To nepaneigia nei *decreto legislativo n. 75/2017*

22 straipsnio 16 dalimi iš dalies pakeistas *decreto legislativo 165/2001* 3 straipsnis, kuriuo nurodoma, kad universitetų dėstytojų ir tyrėjų darbo santykiams toliau taikomos atitinkamos galiojančios nuostatos ir kad jiems netaikoma „sutartinio“ darbo valstybės tarnyboje sistema, nei aukščiau minėto 20 straipsnio formuluotė, kuri, atsižvelgiant į institucijų galimybę laikinus darbuotojus įdarbinti „neterminuotai“, o ne tik „pagal neterminuotas sutartis“, taikytina visiems laikiniams darbuotojams, įskaitant „nesutartinius“ valstybės tarnautojus, taigi ir pagal terminuotas sutartis dirbančius universitetų tyrėjus.

- 9 Apeliančių nuomone, jei būtų laikoma, kad *decreto legislativo n. 75/2017* 20 straipsnio 1 dalis netaikoma pagal terminuotas sutartis dirbantiems tyrėjams, tai prieštarautų Italijos Konstitucijai bei Direktyvoje 1999/70/EB nurodytam Bendrajam susitarimui, nes laikiniams mokslinių tyrimų įstaigose dirbantiems tyrėjams, kurių darbo santykiams galioja aukščiau minėtos stabilizavimo taisyklės, būtų taikomos palankesnės sąlygos, palyginti su sąlygomis, kurios taikomos universitetų tyrėjams, nepaisant to, kad šių abiejų kategorijų tyrėjų vykdoma veikla iš esmės nesiskiria. Be to, universitetų tyrėjai negalėtų visiškai laisvai atlikti mokslinių tyrimų dėl jų darbo santykių laikinumo.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas žino, kad atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktus dėl pavaldumų grindžiamų darbo santykių stabilumo neterminuota sutartis yra idealus, įprastas ir vyraujantis sutarties tipas, tuo tarpu terminuota sutartis turėtų būti sudaroma išimtiniais atvejais. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas primena Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-331/17, kurioje pastarasis teismas nustatė, kad Italijos teisės aktai dėl darbo pagal terminuotas sutartis (konkrečiu lyrinės muzikos įstaigų atveju) yra neteisėti, nes jie prieštarauja Sąjungos teisei, ir pabrėžė, kad, siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui darbu sudarant terminuotas sutartis, vadovaujantis Direktyvoje 1999/70/EB esančio Bendrojo susitarimo 5 punktu, reikia imtis vienos iš trijų jame nurodytų apsaugos priemonių (priežasčių dėl terminuotų darbo santykių sudarymo nurodymas; maksimali darbo santykių pratęsimo trukmė; maksimalus sutarčių atnaujinimo skaičius). Dėl to nacionalinė nuostata, kuria leidžiama paeiliui sudaryti neapibrėžto skaičiaus terminuotas darbo sutartis, neleistina.
- 11 Be to, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunktyje įtvirtinta sąvoka „objektyvios priežastys“ skirta apibrėžtomis ir konkrečioms aplinkybėms, apibūdinančioms konkrečią veiklą, todėl savaime galinčioms pateisinti terminuotų darbo sutarčių sudarymą paeiliui. Šias aplinkybes gali lemti, visų pirma, užduočių, kurioms atlikti šios darbo sutartys buvo sudarytos, ypatingumas ir joms būdingi požymiai arba atitinkamais atvejais – teisėto valstybės narės socialinės politikos tikslo siekimas. Jei nesugebama įrodyti, kad esama objektyvių priežasčių, pateisinančių pakartotinį terminuotų darbo

santykių nustatymą, tai rodo, kad yra piktnaudžiaujama nustatant šios formos laikinus darbo santykius.

- 12 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nurodo, kad tokiu atveju, kaip mokslinių tyrimų universitetuose atlikimas, darbo santykių trukmės ribojimai atitinka darbo, kuris atliekamas universitete mokslinių tyrimų srityje, tipą. Iš tiesų atliekant mokslinius tyrimus reikia laikytis aiškiai apibrėžtų kryptčių ir tyrimus užbaigti per tam tikrą laiką, taip pat reikia vykdyti mokymo veiklą, atitinkančią pirmosios pakopos studijų kursų trukmę ir organizavimą. Negalėjimas numatyti mokslinių tyrimų veiklos universitete turinio ir trukmės būtų laikomas objektyvia priežastimi, pateisinančia universiteto mokslininkų darbo santykių laikinumą.
- 13 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas primena, kad *Corte costituzionale italiana* (Italijos Konstitucinis Teismas) nurodė, kad *decreto legislativo n. 368/2001* (Įstatyminis dekretas Nr. 368/2001), kuriuo įgyvendinama Direktyva 1999/70/EB, numatytos priemonės yra suderinamos su valstybės tarnybos teisiniu reglamentavimu su sąlyga, kad sutartis neperkvalifikuojama į neterminuotus darbo santykius ir suteikiama teisė tik į atitinkamą piniginę kompensaciją už patirtą žalą (2013 m. Konstitucinio Teismo nutartis Nr. 207). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat pažymi, kad net ir po aukščiau minėto įstatyminio dekreto panaikinimo *decreto legislativo n. 81/2015* 21 straipsniu, kuriuo terminuotos sutarties maksimali trukmė buvo sumažinta iki 24 mėnesių, išlaikyta garantijų sistema, taikoma darbui valstybės tarnyboje, užtikrinamam principu, kad įdarbinama viešojo konkurso būdu, nuo kurio gali būti nukrypstama tik dėl išimtinių ir nepasikartojančių viešojo intereso priežasčių.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, atsižvelgiant į specifinį universitetų ir pagal terminuotas sutartis dirbančių tyrėjų darbo santykių pobūdį, šiuo atveju Bendrasis susitarimas negali būti taikomas tiesiogiai ir automatiškai vien dėl terminuotų darbo santykių pasikartojimo ar dėl praėjusio maksimalaus termino, nes toks sprendimas darytų poveikį universitetų nepriklausomybei. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas atkreipia dėmesį į nagrinėjant bylą C-3/10 Teisingumo Teismo nutarties 51 punkte nurodytą principą, būtent – dėl darbo santykių perkvalifikavimo apribojimų, įtvirtintų *decreto legislativo n. 165/2001* 36 straipsnyje, kurio minėtas teismas nelaikė prieštaraujančiu Bendrojo susitarimo 5 punktui, nes „<...> atitinkamame sektoriuje [numatytos] kitos veiksmingos priemonės, skirtos išvengti piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ir prireikus už tai nubausti. <...>“.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas žino, kad nacionalinė nuostata, kuria bendrai ir abstrakčiai leidžiama sudaryti pakartotines terminuotas darbo sutartis, neatitiktų reikalavimų dėl objektyvių priežasčių buvimo, kurios yra būtinos siekiant pateisinti tokių sutarčių sudarymą, ir būtų laikoma ypač diskriminuojančia (žr. 2012 m. sausio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo

Küçük, C-586/10, 27, 28 ir 29 punktus ir jame nurodytą jurisprudenciją) bei visiškai nesuderinama su Bendrojo susitarimo tikslu ir veiksmingumu (taip pat žr. 2014 m. lapkričio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Mascolo ir kt.*, C-22/13, C-61/13–C-63/13 ir C-418/13, ir 2018 m. spalio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Sciotto/Fondazione Teatro dell’Opera di Roma*, C-331/17).

- 16 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas klausia, ar jau pačiame universitetų teisiniame reglamentavime, siekiant išsaugoti mokslinių tyrimų laisvę ir funkcinę nepriklausomybę, nenumatytos objektyvios priežastys, pateisinančios tyrėjų užduočių atnaujinimą, atsižvelgiant į specifinį įdarbinimo universitete ir mokslinių tyrimų pobūdį.
- 17 Darydamas nuorodą į prejudicinius klausimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas paaiškina toliau išdėstytus aspektus.
- 18 Pirma, tai, kad pagal terminuotas sutartis dirbantys universiteto mokslininkai neminimi *decreto legislativo n. 75/2017* 20 straipsnyje yra grindžiama paskesnio 22 straipsnio 16 dalies nuostata, kuria iš dalies keičiama *decreto legislativo n. 165/2001* 3 straipsnio 2 dalis, į nesutartinį darbą valstybės tarnyboje įtraukiant tyrėjų darbo santykius. Todėl būtų nereikalinga tiesiogiai neįtraukti tyrėjų į asmenų, kuriems taikomas minėtas 20 straipsnis, iš esmės skirtas tik „sutartinio“ darbo valstybės tarnyboje reglamentavimui, sąrašo.
- 19 Be to, tai, kad minėtiems universiteto tyrėjams netaikomos *decreto legislativo n. 75/2017* 20 straipsnyje nurodytos įdarbinimo procedūros, kai tuo tarpu mokslinių tyrimų įstaigų tyrėjams tos pačios procedūros taikomos, nereikštų diskriminacijos, nes šių kategorijų tyrėjai skiriasi tiek savo atliekamomis užduotimis (pirmieji, kitaip nei antrieji, taip pat užsiima mokymo veikla), tiek skirtingu teisiniu režimu, kuris jiems taikomas (antrieji priskiriami prie sutartinių valstybės tarnautojų).
- 20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas nurodo, kad nepanašu, jog *legge n. 240/2010* 24 straipsnio 1 dalyje būtų numatyti reikalaujami „objektyvūs ir skaidrūs“ kriterijai, o tik nustatoma sąlyga, kad terminuota sutartis turi būti suderinama su turimų išteklių panaudojimu.
- 21 Tačiau logiškai vertinant *prima* turėtų atsirasti objektyvus universiteto poreikis sudaryti terminuotą sutartį mokslinių tyrimų poreikiams patenkinti, o *tada* turėtų būti ieškoma reikalingų išteklių šiai veiklai finansuoti. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas mano, kad valstybės narės socialinės politikos pasirinkimas gali būti grindžiamas galimais biudžeto poreikiais ir šie gali daryti įtaką priemonių, kurių ketina imtis valstybė, pobūdžiui ir apimčiai, nors savaime jie nėra šios politikos tikslas, todėl negali pateisinti jokios piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis prevencijos priemonės pagal minėto 5 punkto 1 dalį nebuvimo (be aukščiau minėtos bylos C-22/13 taip pat žr. 2016 m. rugsėjo 21 d. Nutarties *Popescu*, C-614/15, 63 punktą).

- 22 Panašiai, sąlyga, kad sutartis gali būti atnaujinama dvejiems metams, jei „mokymo ir mokslinių tyrimų veikla įvertinta teigiamai“, neleidžia manyti, kad patenkinamas poreikis, kurį universitetas nustato ir laikosi „objektyvių ir skaidrių kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų galima patikrinti, ar tokių sutarčių atnaujinimas iš tiesų atitinka tikrą poreikį, leidžia pasiekti numatytą tikslą ir yra tam reikalingas“. Todėl *legge 240/2010* 24 straipsnio 3 dalies nuostata kelia realią grėsmę, kad bus piktnaudžiaujama sudarant terminuotas sutartis, ir dėl to ji atrodo nesuderinama su Bendrojo susitarimo tikslu ir veiksmingumu.

DARBINIS VERTINIMAS